

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2007/4

Karar Sayısı : 2007/81

Karar Günü : 18.10.2007

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 08.12.2007-26724

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEMELER:

1- Ankara Asliye 1. Ticaret Mahkemesi Esas Sayısı:2005/65

2- İstanbul 2. İdare Mahkemesi Esas Sayısı:2007/1

3- İstanbul 2. İdare Mahkemesi Esas Sayısı:2007/3

4- İstanbul 2. İdare Mahkemesi Esas Sayısı:2007/4

İTİRAZLARIN KONUSU:

A- 15.7.1950 günlü, 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun, 28.5.1988 günlü, 3463 sayılı Yasa ile değiştirilen 22. maddesinin birinci fıkrasının “... **vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere ...**” bölümünün,

B- 18.6.1999 günlü, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 15. maddesinin 12.5.2001 günlü, 4672 sayılı Yasa ile değiştirilen (3) numaralı fıkrasının “**5682 sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesi hükümleri, Fonun talebi üzerine Fona borçlu olanlar ile tüzelkişi borçluların kanuni temsilcileri hakkında da uygulanır**” biçimindeki tümcesinin,

C- 18.6.1999 günlü, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun, 12.12.2003 günlü, 5020 sayılı Yasa'nın 27. maddesiyle eklenen ek 5. maddesinde yer alan “**tedbir**” sözcüğünün, söz konusu madde kapsamındaki bankalar tarafından uygulanan yurt dışına çıkış yasağı yönünden,

D- 19.10.2005 günlü, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun geçici 13. maddesinin “... **tüzel kişilerin kanunî temsilcileri ile borçlu veya borçla diğer ilgililerin yurt dışına çıkmasını yasaklama ...**” bölümünün,

Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 10., 13., 15., 23., 36., 38., 40., 48., 49., 73. ve 125. maddelerine aykırılığı savıyla iptalleri istemidir.

I- OLAY

Bakılmakta olan davalarda, 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun yurt dışına çıkış yasağıyla ilgili itiraz konusu kurallarının Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler iptalleri için başvurmuşlardır.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

1- 15.7.1950 günlü, 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun, 28.5.1988 günlü, 3463 sayılı Yasa ile değiştirilen 22. maddesinin iptali istenilen sözcükleri de içeren birinci fıkrası şöyledir:

*“Yurt dışına çıkmaları; mahkemelerce yasaklananlara, memleketten ayrılmalarında genel güvenlik bakımından mahzur bulunduğu İçişleri Bakanlığınca tespit edilenlere, **vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere** pasaport veya seyahat vesikası verilmez. Ancak, yabancı memleketlere gitmeleri mahkemelerce yasaklananlar dışında kalanlara, zarurî hallerde İçişleri Bakanının teklifi ve Başbakanın onayı ile pasaport veya pasaport yerine geçen seyahat vesikası verilebilir.”*

2- 18.6.1999 günlü, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 15. maddesinin, 12.5.2001 günlü, 4672 sayılı Yasa ile değiştirilen ve iptali istenilen tümceyi de içeren (3) numaralı fıkrası şöyledir:

“Fon her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. 14 üncü maddenin (6) numaralı fıkrasının (b) bendi ile verilen yetkiler saklı kalmak kaydıyla, Fon kaynakları ile her türlü alacaklarının ve hisseleri kısmen veya tamamen Fona intikal eden bankaların; yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarından, bu ortakların yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya başkalarıyla birlikte elinde bulundurdıkları şirketlerden ve iştiraklerinden, yönetim ve denetim kurulu üyeleri, genel müdür ve yardımcıları, kredi komitesi başkan ve üyeleri ile imzaları bankayı ilzam eden memurları ve bunların eş ve çocuklarından olan alacakları ile hisseleri Fona intikal eden diğer bankaların bunlardan olan alacaklarından Fon tarafından devralınanlar ile (7) numaralı fıkranın (b) bendinde belirtilen kişilere ait olup Fon tarafından devralınan alacakların takip ve tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Fon, devraldığı alacağın takibine, alacağın devralındığı gün itibariyle banka defter, kayıt ve belgelerine göre anapara, her türlü faiz, komisyon ve sair giderlerin toplamından oluşan birikmiş alacak tutarı üzerinden başlar. Bu alacaklar, Fon tarafından devralındığı tarihten itibaren amme alacağı niteliğini kazanır ve birikmiş alacak tutarına, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen oranda gecikme zammı uygulanır. Ancak Fon, her türlü alacakları ve devraldığı alacaklarla ilgili olarak borçlu aleyhine 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre başlatılmış bulunan takipler ile alacağın tahsiline yönelik davalara kaldığı yerden devam edebileceği gibi, takibi devam ettirmekten ve/veya davanın takibinden sarfinazar ederek devraldığı alacağın kaldığı yerden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsiline de karar verebilir. Yukarıda sözü edilen sarfinazar, haktan feragati tazammun etmez. Fon, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca takibine karar verdiği alacaklarına ilişkin her türlü teminatın paraya çevrilmesinde de anılan Kanun hükümlerini uygulayabilir. Fon, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uygulamasında anılan Kanunun Maliye Bakanlığı, tahsil dairesi ve diğer makam, merci ve komisyonlara verdiği yetkileri kullanır. Bu yetkilerin kullanılmasına ilişkin esas ve usuller Fon Yönetmeliğinde gösterilir. Fona borçlu olanların iflası halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 221 inci maddesindeki iflas bürosu Fon temsilcisinin katılımıyla teşekkül eder. (Ek cümle: 12/12/2003-5020 s.K./20. md.) Borçlu veya borçlunun malları başka mahallerde bulunduğu takdirde, Fon, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerini, kendi tahsilat dairesi aracılığı ile

uygulayabileceği gibi, tahsil dairesi bulunmadığı hallerde talebi üzerine, uygulama o mahaldeki Maliye Bakanlığı Tahsil Dairesi tarafından yapılır. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 223 üncü maddesindeki iflas idaresinin, Fonun talep etmesi halinde üyelerinden biri veya ikisi, Fonun göstereceği iki kat aday arasından icra tetkik mercii tarafından seçilir. Fon, bir üye seçtirmişse icra tetkik mercii diğer bir üyeyi alacak tutarı itibariyle çoğunlukta olanların göstereceği iki aday arasından, bir üyeyi de alacaklı sayısı itibariyle çoğunlukta olanların göstereceği adaylar arasından seçer. Fon iki üye seçtirmişse, diğer bir üye icra tetkik mercii tarafından alacaklı sayısı itibariyle çoğunlukta olanların göstereceği iki aday arasından seçilir. (Değişik cümle: 30/01/2002 - 4743 s.K./5. md.) Fon, devraldığı ve dava veya iflas takibine konu etmekle görevli ve yetkili olduğu alacakları ve 6183 sayılı Kanuna göre takip ettiği ve/veya edeceği alacakları da dahil olmak üzere bu Kanunda yazılı her türlü alacakları ile ilgili olarak iskonto da dahil olmak üzere her türlü tasarrufla bulunmaya, sulh olmaya, alacağına mahsuben menkul ve gayrimenkul mallar ile her türlü hak ve alacakları hiçbir sınırlamaya tabi olmaksızın devralmaya ve alacağın yeniden itfa planına bağlanması da dahil olmak üzere borçlularla anlaşma yapmaya ve borçlularla yaptığı anlaşmalar kapsamında 14 ve 17 nci maddeler uyarınca Fon Kurulunca belirlenecek esas ve usuller dahilinde muhafaza tedbiri uygulayıp, uygulamamaya, dava açıp açmamaya veya açılmış bulunan hukuk davalarının yapılan anlaşma süresince durdurulmasını mahkemeden istemeye yetkilidir. **5682 sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesi hükümleri, Fonun talebi üzerine Fona borçlu olanlar ile tüzel kişi borçluların kanuni temsilcileri hakkında da uygulanır.** Fon, 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu ile bunların ek ve değişikliklerine tabi değildir. (Ek cümle: 12/12/2003-5020 s.K./20. md.) Fon aslen veya devir suretiyle sahip olduğu her türlü alacağının teminatını teşkil etmek üzere Türk parası ve/veya taşınmaz rehni ve/veya taşınır rehni dahil olmak üzere her türlü ayni ve şahsi teminat almaya ehil ve yetkilidir.”

3- 18.6.1999 günlü, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun, 12.12.2003 günlü, 5020 sayılı Yasa'nın 27. maddesiyle eklenen ve iptali istenilen sözcüğü de içeren ek 5. maddesi şöyledir:

“Kamu bankalarında (tasfiye halindeki Emlak Bankası A.Ş. dahil) ve sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan ya da hisselerinin çoğunluğu üzerinde bu kurum ve kuruluşların idare ve temsil yetkisi bulunan ve özel kanunla kurulmuş bankalarda bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce bankacılık teamüllerine göre teminatlı ve/veya yetersiz teminatlı kredi kullanıp da vadesi geçtiği halde henüz ödenmemiş, süresi uzatılmamış veya yeniden yapılandırılmamış kredileri kullananlar ya da yeniden yapılandırma şartlarını ihlâl edenler ile münferit veya karşılıklı verilen banka teminat mektupları, kabul kredileri ve avaller, taşınır ve taşınmaz rehni, ipotek, üst hakkı, intifa hakkı ve oturma hakkı gibi her türlü sınırlı aynî hak tesisine ilişkin sözleşmeden doğan haklarında diğer bankaların ve üçüncü kişilerin muvazaadan âri hakları aleyhine olmamak üzere Fon ve Hazine alacaklarına ilişkin **tedbir**, takip ve tahsil hükümleri bankalarınca uygulanır.”

4- 19.10.2005 günlü, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun iptali istenilen sözcükleri de içeren geçici 13. maddesi şöyledir:

“Sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan ya da hisselerinin çoğunluğu üzerinde bu kurum ve kuruluşların idare ve temsil yetkisi bulunan ve özel kanunla kurulmuş bankalarda (Tasfiye Hâlinde T. Emlak Bankası A.Ş. dâhil) 26.12.2003 tarihinden önce bankacılık teamüllerine göre teminatlı ve/veya yetersiz teminatlı kredi kullanıp da vadesi geçtiği halde henüz ödenmemiş, süresi uzatılmamış veya yeniden yapılandırılmamış kredileri kullananlar ya da yeniden yapılandırma şartlarını ihlâl edenler ile münferit veya karşılıklı

*verilen banka teminat mektupları, kabul kredileri ve avaller, taşınır ve taşınmaz rehni, ipotek, üst hakkı, intifa hakkı ve oturma hakkı gibi her türlü sınırlı aynî hak tesisine ilişkin sözleşmeden doğan hakların da diğer bankaların ve üçüncü kişilerin muvazaadan arî hakları aleyhine olmamak üzere Fon alacaklarının tahsiline ilişkin 123, 134, 136, 137, 138, 140, 142 ve 165 inci madde hükümleri, tasarrufun iptali davalarında aciz vesikası şartı aranmaması, **tüzel kişilerin kanunî temsilcileri ile borçlu ve borçla diğer ilgililerin yurt dışına çıkmasını yasaklama dâhil bankalarınca uygulanır.**”*

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 10., 13., 15., 23., 36., 38., 40., 48., 49., 73. ve 125. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, E.2007/1, E.2007/3 ve E.2007/4 sayılı dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle, E. 2005/65 sayılı dosyada ise Serdar ÖZGÜLDÜR'ün “ihtilafa konu yurtdışı çıkış tahdidi işleminin idari yargının görev alanına girmesi, itiraz Mahkemesinin ise adli yargıya dahil bulunması karşısında; itiraz başvurusunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerektiği” yönündeki karşıoyu ve oyçokluğuyla karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARI

Ankara Asliye 1. Ticaret Mahkemesi'nin başvurusuna ilişkin E.2005/65; İstanbul 2. İdare Mahkemesi'nin başvurularına ilişkin E.2007/1 ve E.2007/3 sayılı davaların, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2007/4 sayılı dava ile birleştirilmesine, birleştirilen davaların esaslarının kapatılmasına, esas incelemenin 2007/4 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 18.10.2007 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

VI- ÖN SORUN

E. 2007/4 sayılı dosyada, İstanbul 2. İdare Mahkemesi'nde bakılmakta olan davanın tarafları Mahkeme'ye feragat dilekçesi vermişler ve aralarında imzaladıkları protokol gereği, davacı tarafından davadan feragat edildiğini belirtmişlerdir. Davalı tarafından verilen dilekçede de, davacının talebinden vazgeçmesi olan feragatın, taraflar arasındaki uyuşmazlığa davacının iradesi ile son veren, rücu edilmesi mümkün olmayan, bakılmakta olan davayı kesin olarak sona erdiren bir taraf işlem olduğu, bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından işin geri çevrilmesine karar verilerek dosyanın Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verilmesi isteminde bulunulmuştur. Söz konusu dilekçeler, Mahkeme tarafından Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddelerine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları yasa ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için, elinde yöntemince açılmış ve görevine giren bir davanın bulunması gerekmektedir.

Olayda, Anayasa Mahkemesi'ne itiraz başvurusu yapıldığında Mahkeme'de bakılmakta olan bir dava bulunmakta olup, usulüne uygun olarak yapılan başvurunun ilk incelemesi yapılarak, işin esasının incelenmesine karar verilmiştir. Başvuru sürecinden sonra tarafların feragat dilekçeleri vermeleri sonucunda bakılmakta olan dava sona ermiştir.

Anayasa'nın 152. maddesiyle düzenlenen Anayasa'ya aykırılığın mahkemelerde öne sürülebilmesinde, başka bir anlatımla itiraz yolunun açılmasında güdülen amaç, Anayasa Mahkemesi'nin kararından yalnızca o davanın taraflarının yararlanması değildir. Dava mahkemesinde itiraz yolunun işletilerek bekletici sorun yapılmasına, daha açık bir deyimle, Anayasa Mahkemesi'ne başvurma kararı alınmasına kadar ön planda olan somut ve kişisel durum, Anayasa Mahkemesi'nde etkinliğini kaybetmekte, bunun yerini soyut, genel ve objektif bir nitelik almaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin önünde önem kazanan ve incelenmesi gereken husus o davanın taraflarının bu işlemde yararlanıp yararlanmayacakları değil, kuralların denetimi yapılarak, Anayasa'ya aykırılık varsa, o kural iptal edilmek suretiyle Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesinin egemen kılınmasıdır. Dava mahkemelerinde itiraz yoluna başvurma kararı alınarak bu yol işlemeye başladıktan sonra, ne mahkeme ve ne de taraflar işlemeye başlayan bu süreci durdurmaya yetkili değildirler. Sonradan doğacak hukuki durumlar, Anayasa Mahkemesi'ndeki incelemeyi etkilemeyeceğinden, dava mahkemesindeki davadan tarafların feragat etmiş olması, başlamış olan Anayasa'ya uygunluk denetiminin sonuçlandırılmasına engel teşkil etmez.

VII- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1. İtiraz Konusu Kuralların Anlam ve Kapsamı

Türk hukuk sisteminde yurt dışına çıkış işlemleri 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu Yasa'nın 2. maddesine göre, Türk vatandaşları ile yabancılar Türkiye'ye girebilmek ve Türkiye'den çıkabilmek için yolcu giriş ve çıkış kapılarında polis makamlarına usulüne uygun ve geçerli pasaport veya pasaport yerine geçen bir belge ibraz etmeye mecburdurlar. 5682 sayılı Yasa'nın, 3463 sayılı Yasa ile değişik 22. maddesinde de, pasaport veya vesika verilmesi yasak olan haller sayılmıştır. Buna göre, yurt dışına çıkmaları mahkemece yasaklananlara, memlekette ayrılmalarda genel güvenlik bakımından mahzur bulunduğu İçişleri Bakanlığı'nca tespit edilenlere ve vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere, pasaport veya seyahat vesikası verilmeyecektir. Yabancı memleketlere gitmeleri mahkemelerce yasaklananlar dışında kalanlar yönünden bir istisna getirilmiş, bunlara, zorunlu durumlarda İçişleri Bakanı'nın teklifi ve Başbakan'ın onayı ile pasaport veya pasaport yerine geçen seyahat vesikası verilebileceği öngörülmüştür. Vergi borcu olanların açık kimlikleri ilgili daireler tarafından pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilecek, bu makamlar tarafından da bildirilen kişilerin yurt dışına çıkışları engellenecek veya kendilerine pasaport veya seyahat belgesi verilmeyecek, verilmiş ise geri alınacaktır. Yurt dışına çıkışları yasaklananlar, eğer bu yasağın konulduğu tarihte yurt dışında iseler, bunların süreleri dolan pasaportları yenilenmeyerek, kendilerine Türkiye'ye dönmeleri için seyahat vesikası verilecektir.

Vergi borcu nedeniyle yurt dışına çıkış yasağı uygulamasının, yükümlülerin yükümlülüklerini yerine getirmesi, vergi gelirlerinin düzenli ve sürekli bir biçimde

tahsili, kamu alacağının güvence altına alınması ve tahsilatın hızlandırılması amacıyla getirildiği anlaşılmaktadır.

Pasaport Kanunu'nun 22. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen “*vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere*” şeklindeki bölümünde, vergi çeşidi, vergi borcunun cinsi, vadesi, niteliği ve tutarı ya da alt sınırı, resim, harç ya da benzeri mali yükümlülüklerden doğan borçlar için yasak uygulanıp uygulanmayacağı, borcun hangi evresinde yasak talebinde bulunulacağı ve tüm olağan yasa yollarının kullanılarak kesinleşip kesinleşmediği, yargı sürecinde yasak isteminde bulunulup bulunulmayacağı, vergi borçlusu, yasal temsilcilerin ya da müteselsil sorumluların durumu, zamanaşımı, vergi borçlusunu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirecek idare, yasağın bildirilme şekli ve süresi ile hangi durumlarda ve kim tarafından kaldırılacağı gibi konularda somut bir tanım, nitelendirme ya da düzenlemeye yer verilmemiştir. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler, Maliye Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı dışında farklı kurum ve kuruluşlar tarafından da tahakkuk ettirilerek tahsil edilmektedir. Bu idareler tarafından herhangi bir bildirim olmadığı takdirde, pasaport vermeye yetkili makamlarca yurt dışına çıkış yasağı uygulanmamaktadır. Yasa'da, vergi borcundan yurt dışına çıkış yasağı uygulaması nedeniyle idari düzenleme yapma konusunda idareye herhangi bir yetki verilmemiştir. Ancak, uygulamada konunun, Yasa ile yetki verilmediği halde, Maliye Bakanlığı tarafından 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'a dayanılarak tahsilat genel tebliğleri ile düzenlendiği, ayrıca bu konuda Gümrük Müsteşarlığı tarafından da tebliğ çıkarıldığı, yurt dışına çıkış yasağına ilişkin ölçütlerin idarenin takdir ve tercihiye göre belirlendiği görülmektedir. Vergi borcu bakımından durumları aynı olan kişilerin kimilerine yasak getirilirken kimilerine getirilmemesi, yetkili idarenin vergi alacağının başka yollarla tahsili için makul girişimlerde bulunup bulunmadığı ve borçlunun ülkeyi terk etmesinin alacağın tahsilini olanaklı kılıp kılmayacağı hususları da tamamıyla idarenin takdir ve tercihiye kalmaktadır.

Öte yandan, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 15. maddesinin 4672 sayılı Yasa ile değiştirilen (3) numaralı fıkrasında yer alan “*5682 sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesi hükümleri, Fonun talebi üzerine Fona borçlu olanlar ile tüzelkişi borçluların kanuni temsilcileri hakkında da uygulanır*” biçimindeki kuralla, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na, Fona borçlu olanlar ile tüzelkişi borçluların kanuni temsilcileri hakkında yurt dışına çıkış yasağı talebinde bulunma yetkisi tanınmıştır. 4389 sayılı Yasa'nın 15. maddesiyle TMSF'ye tanınan bu yetki, 5411 sayılı Yasa'nın 132. maddesinin on üçüncü fıkrasında da aynı şekilde yer almış; 5411 sayılı Yasa'nın geçici 11. maddesinde de bu Yasa'nın yayımı tarihinden önce başlatılan işlemler sonuçlandırılıncaya ve her türlü Fon alacağı tahsil edilinceye kadar 4389 sayılı Yasa'nın 15. maddesinin uygulanmasına devam edileceği belirtilmiştir.

4389 sayılı Yasa'nın 15. maddesine göre, TMSF'nin, bankacılık işlemlerinden ve bankaların TMSF'ye devir işlemlerinden kaynaklanan alacaklarının, 6183 sayılı Yasa'ya göre “amme alacağı” olarak nitelendirilmesi mümkün olmakla birlikte, bu alacaklar vergi alacağı kapsamına girmemektedir. Kuralda da, Pasaport Kanunu'nda olduğu gibi, borcun niteliği, kesinleşmesi ve tutarı ile hangi evrede yurt dışı yasağı konulması isteminde bulunulacağı hususlarında herhangi bir açıklamaya yer verilmemiş, yurt dışı yasağının uygulanması, Yasa'da herhangi bir çerçeve çizilmeden, tamamıyla TMSF'ye bırakılmıştır.

4389 ve 5411 sayılı Yasalarla TMSF'ye tanınan yurt dışı çıkış yasağı talep yetkisi, 4389 sayılı Yasa'nın, 5020 sayılı Yasa'yla eklenen ek 5. maddesinde yer alan “*tedbir*” sözcüğü ile 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun geçici 13. maddesinin “... *tüzel kişilerin kanunî temsilcileri ile borçlu veya borçla diğer ilgililerin yurt dışına çıkmasını yasaklama* ...” bölümünde; Tasfiye

Halinde Türkiye Emlak Bankası A.Ş. dahil olmak üzere kamu bankalarına, sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan bankalara ve hisselerinin çoğunluğu üzerinde kamu kurum ve kuruluşlarının idare ve temsil yetkisi bulunan ve özel kanunla kurulmuş bankalara da tanınmıştır. Söz konusu bankalar, alacaklarının tahsili amacıyla, borçlular, borçla diğer ilgililer ve tüzel kişilerin yasal temsilcileri hakkında, TMSF'ye tanınan yetkileri kullanarak, yurt dışına çıkış yasağı talebinde bulunabileceklerdir. Bu konudaki takdir yetkisi tamamıyla kural kapsamındaki bankalara bırakılmış, kapsam dışında kalan bankalara ise herhangi bir yetki verilmemiştir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1- 5682 Sayılı Pasaport Kanunu'nun 3463 Sayılı Yasa ile Değiştirilen 22. Maddesinin Birinci Fıkrasının "... vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere ..." Bölümünün İncelenmesi

Başvuru kararlarında, yasa koyucunun temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması konusunda takdir yetkisinin sınırsız olmadığı, topluma karşı kimi ödevlerin istenmesinin yerinde olmakla birlikte, bunların ilgili yasalarda gösterilen kurallara bağlı olarak eşit, adil, dengeli olması ve hukuk devleti ilkesinin gereklerine uygun biçimde istenilmesinin zorunlu olduğu, Anayasa'nın 23. maddesinde "vatandaşlık ödevi" nedeniyle sınırlama yapılabileceğinin belirtildiği, Yasa'yla getirilen sınırlamanın vergi borcu bakımından açık ve net olmadığı, vergi ödevinin hangi aşamasında, hangi yetkililerce ve hangi ölçütlere göre yasak konulacağı belirtilmeksizin, yetersiz ve belirsiz bir ifadeyle sınır getirildiği, anayasal koruma altında bulunan yurt dışına çıkma özgürlüğünün soyut nitelikteki sınırlamalarla ihlal edildiği, yapılan sınırlamanın soyut, yetersiz ve ölçüsüz olduğu, daha hafif ve uygun yöntemler mevcut iken en ağır yöntemin seçilmesi sonucunda anayasal koruma altında bulunan temel hak ve özgürlüklerden olan seyahat özgürlüğünün kısıtlanmasını doğuracak biçimde yurt dışına çıkışın yasaklanmasında vergi borcunun tahsili amacı için aranan gereklilik, elverişlilik ve oranlılık unsurları bulunmadığından ölçülülük ilkesinin ihlal edildiği, sınırlama için savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hal gibi nedenler de bulunmadığı bu nedenlerle itiraz konusu kuralın Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 10., 13., 15., 23., 36., 38., 40., 48., 49., 73. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Sınırlama, belirli bir temel hak ve özgürlüğün Anayasa'da öngörülen ya da belirlenen alanı içinde kişiye sağlanan olanakların yasa koyucu tarafından daraltılmasıdır. Başka bir anlatımla, sınırlamada, belirli bir temel hak ve özgürlüğün kullanım olanakları sınırlamadan sonra da devam eder. Buna karşılık, temel hak ve özgürlüklerin durdurulması, bunlardan belirli bir süre içinde yararlanılma veya kullanılmalarının olanaksızlığını anlatır.

Amaç ve araç arasında makul bir ilişkinin bulunmasını, diğer bir deyişle yapılan sınırlamayla sağladığı yarar arasında hakkaniyete uygun bir dengenin bulunması gereğini ifade eden ölçülülük ilkesinin, sınırlayıcı önlem ile sınırlama amacı arasındaki ilişkinin denetiminde, yasal önlemin sınırlama amacına ulaşmaya elverişli olup olmadığını saptamaya yönelik "*elverişlilik*", sınırlayıcı önlemin sınırlama amacına ulaşma ve demokratik toplum

düzeni bakımından zorunlu olup olmadığını arayan “zorunluluk”, ayrıca amaç ve aracın ölçüsüz bir oranı kapsayıp kapsamadığını, bu yolla ölçüsüz bir yükümlülük getirip getirmediğini belirleyen “*oranlılık*” ilkeleri olmak üzere üç alt ilkesi bulunmaktadır.

İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin seyahat ve yurt dışına çıkış özgürlüğüne ilişkin İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin (Riener/Bulgaristan, 27.5.2006 günlü) kararında da, müdahalenin yasal olup olmadığı ve meşru bir amacın gerçekleştirilmesi için demokratik bir toplumda gerekli ve ölçülü olup olmadığının araştırılması gerektiği, yurt dışına çıkış yasağının hukukiliğine ilişkin olarak, yasağın süresi, borcun tutarı, hesaplanması, kesinleşmesi ve zamanaşımı bakımından öngörülebilirliğin ve belirliliğin oranlılık sorunu ile yakından bağlantılı olduğu, vergi tutarının yüksekliği ile sağlanmaya çalışılan kamu yararı arasında bir denge gözetilmesi gerektiği, oranlılık değerlendirmesini içermeyen yasak işleminin Sözleşmeye aykırılık oluşturduğu, keyfiliğe karşı yeterli düzeyde usul güvencesinin yasayla verilip verilmediği, yasağın gerçekleştirilmek istenen amaçla orantılı olmamasının seyahat özgürlüğünün ihlali anlamına geleceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın, “Yerleşme ve seyahat hürriyeti” başlıklı 23. maddesinde, herkesin yerleşme ve seyahat özgürlüğüne sahip olduğu belirtilmiş, maddenin üçüncü fıkrasında da, vatandaşın yurt dışına çıkma özgürlüğünün, vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması sebebiyle sınırlanabileceği belirtilerek özel sınırlandırma nedenleri gösterilmiştir. Maddeye göre, vatandaşın yurt dışına çıkma özgürlüğü ancak vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması sebebiyle sınırlanabilecektir.

İtiraz konusu kuralda, kişilerin vergi borcu nedeniyle yurt dışına çıkışları yasaklanmaktadır. Yasaklama, seyahat özgürlüğünün güvence alanının yasa koyucu tarafından daraltılması niteliğinde olduğundan, 13. madde anlamında bir sınırlandırma niteliğindedir. Vergi borcu, Anayasa'nın 73. maddesine göre vatandaşlık ödevidir. Anayasa ve yasalarla, kamu giderlerinin karşılanabilmesi için herkese ödev olarak öngörülen vergi ödeme yükümlülüğünün, zamanında ve eksiksiz yerine getirilmesi durumunda, yasalarla idareye yüklenen kamu hizmetlerinin, buna bağlı olarak kamu düzeninin ve başkalarının hak ve özgürlüklerini korumanın aksatılmadan sürdürülmesi mümkün olacaktır. Bu anayasal yükümlülük, aynı zamanda seyahat özgürlüğünü düzenleyen 23. maddede sınırlama nedeni olarak öngörülmüştür. Getirilen yasaklama, yurtdışına çıkmak isteyen kişilerin vergi borçlarını ödemeye zorlayıcı niteliktedir. Bu nedenle itiraz konusu kural ile gerçekleştirilen sınırlamanın, kaynağını Anayasa'da bulan meşru bir amaca yönelik olduğu görülmektedir. Ancak, “vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere” yurt dışına çıkış yasağı uygulanabileceğine ilişkin kuralla getirilen sınırlamanın, demokratik toplum düzeni için gerekli nitelikte, başka bir ifadeyle güdülen kamu yararı amacını gerçekleştirmekle birlikte, temel haklara en az müdahaleye olanak veren ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının incelenmesi gerekir.

Yasalarla getirilen vergi yükümlülüğünü kabullenmek bir vatandaşlık görevidir. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve diğer vergi yasalarıyla, verginin zamanında ve eksiksiz ödenmesi amacıyla getirilen kurallar, zamanında ve tam olarak tahsil edilemeyen vergilerin tahsili için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri ve yine yasalarla getirilen gecikme faiz ve zammı uygulamaları göz önünde bulundurulduğunda, vergi borcunun ödenmesi, diğer bir deyişle vergi alacağının tahsili konusunda yasal kuralların bulunduğu görülmektedir.

Yurt dışı çıkış yasağında, vatandaşın yurt dışına çıkma özgürlüğünü sınırlamanın amacı, vergi borcunun tahsilinin sağlanması, araç ise yurt dışına çıkışın yasaklanmasıdır. Amaç ile araç arasında makul bir ilişkinin bulunduğu söylenmesi için yurt dışına çıkış ile vergi alacağının tahsilinin zorluğu veya olanaksızlığı arasında bağın varlığının aranması gereği açıktır. Yasak, hiçbir koşul öngörmeksizin, hatta vergi borcunun tutarı dahi belirtilmeden, vergi borcunun ödenmemesine bağlı olarak kendiliğinden uygulandığı zaman amaç ile araç arasındaki makul ilişki ve denge ortadan kalkar.

Anayasa'nın 23. maddesinde öngörülen sınırlama nedenleri ve bunlar arasında yer alan “vatandaşlık ödevi” genel nitelikte, soyut bir kavramdır. Yasa koyucunun getireceği her sınırlayıcı düzenlemede bu nedenleri somutlaştırması gerekir. Keyfiliğe varabilecek uygulamaları önleyebilmek bakımından gerekli olan açıklık ve somutluk, sınırlamanın yasayla yapılmış olarak kabul edilmesi için zorunludur. Aksi halde hukuk devletinin gerektirdiği belirginlik karşılanmamış olur ve amaç-arac ilişkisini denetlemek güçleşir. İtiraz konusu kural, amaç ve araçları açık, belirgin ve somut bir şekilde öngörmemiş, amaç ve araç arasında makul ve uygun bir ilişki kurmayarak ölçülülük ilkesinin gereklerini yerine getirmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 13. ve 23. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural iptal edilmiş olduğundan ayrıca Anayasa'nın 5., 6., 10., 15., 36., 38., 40., 48., 49., 73. ve 125. maddeleri yönünden ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

Belirtilen görüşlere Şevket APALAK katılmamıştır.

2- 4389 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 15. Maddesinin 4672 Sayılı Yasa ile Değiştirilen (3) Numaralı Fıkrasının “5682 sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesi hükümleri, Fonun talebi üzerine Fona borçlu olanlar ile tüzelkişi borçluların kanuni temsilcileri hakkında da uygulanır” Biçimindeki Tümcenin, 4389 Sayılı Bankalar Kanunu'nun, 5020 Sayılı Yasa'nın 27. Maddesiyle Eklenen Ek 5. Maddesinde Yer Alan “tedbir” Sözcüğünün, 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun Geçici 13. Maddesinin “... tüzel kişilerin kanunî temsilcileri ile borçlu veya borçla diğer ilgililerin yurt dışına çıkmasını yasaklama ...” Bölümünün İncelenmesi

Başvuru kararlarında, 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 22. maddesi için yukarıda belirtilen gerekçelerle birlikte, banka kredi borcunun sözleşmeden doğan bir yükümlülük olduğu, özel hukuk ilişkisinden doğan yükümlülüklerin, amme alacağı haline gelse bile “vatandaşlık ödevi” kapsamı içinde değerlendirilemeyeceği, ilgili İdare'ye borçlunun ve borcun tespiti ve yurt dışına çıkış yasağı konulması konularında çerçevesi çizilmemiş geniş yetkiler verildiği, bankaların alacakları konusunda da gerekli yasal yollarla yargı yolunun bulunduğu, ayrıca uygulamanın tüm bankalar için getirilmediği, bu nedenlerle İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'ne ve Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 5., 6., 10., 13., 15., 23., 36., 38., 40., 48., 49., 73. ve 125. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kurallar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Tasfiye Halinde Türkiye Emlak Bankası A.Ş. dahil olmak üzere kamu bankaları, sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan bankalar ve hisselerinin çoğunluğu üzerinde kamu kurum ve kuruluşlarının idare ve temsil yetkisi bulunan ve özel kanunla kurulmuş bankalara, özel ya da tüzel kişilerden bankacılık hukuku içerisinde ortaya çıkan alacaklarının tahsili amacıyla, 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 22. maddesinin uygulanması yetkisini vermektedir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun ya da itiraz konusu kurallarda yer alan bankaların alacağı olan ve özel hukuk hükümlerine dayanarak ortaya çıkan borçlar, belirli bir hukuksal süreçten sonra 6183 sayılı Yasa kapsamına girerek kamu alacağı haline getirilseler bile “vergi borcu” niteliği kazanmazlar ve “vatandaşlık ödevi” içinde değerlendirilemezler. Vergi ödevi, kaynağını Anayasa'dan alan, Anayasa'nın 73. maddesi uyarınca, kamu giderlerini karşılamak üzere herkesin ödemekle yükümlü olduğu bir ödevdir. Kamu alacağı olarak tahakkuk eden her parasal yükümlülük ya da ödeme vergi ya da vergi benzeri mali yükümlülük olarak nitelendirilemez.

Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Yurt dışına çıkma özgürlüğü sadece Anayasa'nın 23. maddesinde sayılan özel sınırlama nedenlerine bağlı olarak sınırlandırılabilir. 23. maddede yurt dışına çıkma yasağıyla ilgili sınırlama nedenleri vatandaşlık ödevi ve ceza soruşturması veya kovuşturması olarak gösterilmiştir. Anayasa'da sınırlama nedenlerinin sayılarak belirlenmiş olması, yasa koyucunun bunlar dışında kalan bir nedenle yurt dışına çıkma özgürlüğünün sınırlanması sonucunu doğuracak düzenlemeler yapamayacağını göstermektedir.

Vatandaşlık ödevi kapsamında olmayan kamu alacaklarının tahsili amacıyla, borçlular hakkında yurt dışına çıkış yasağı konulması, Anayasa'nın 23. maddesinin güvence altına aldığı yurt dışına çıkma özgürlüğü alanına yapılmış açık bir müdahale niteliğindedir. Böyle bir sınırlamanın Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen sınırlama nedenlerinden birine dayandırılmış olması gerekir. Ancak, itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 23. maddesinde belirtilen sınırlama nedenlerinden herhangi birine dayanmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 13. ve 23. maddelerine aykırıdır ve iptalleri gerekir.

Kurallar iptal edilmiş olduğundan ayrıca Anayasa'nın 2., 5., 6., 10., 15., 36., 38., 40., 48., 49., 73. ve 125. maddeleri yönünden ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

C- İptal Kararının Yürürlüğe Gireceği Gün Sorunu

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, “Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez” denilmekte, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesinin dördüncü fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır. Maddenin beşinci fıkrasında ise, Anayasa Mahkemesi'nin, iptal halinde meydana gelecek hukuksal boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlâl edici mahiyette görmesi halinde yukarıdaki fıkra hükmünü uygulayacağı belirtilmiştir.

15.7.1950 günlü, 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun, 28.5.1988 günlü, 3463 sayılı Yasa ile değiştirilen 22. maddesinin birinci fıkrasının “... vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere ...” bölümünün iptaline karar verilmesinin doğuracağı

hukuksal boşluk, kamu yararını ihlal edici nitelikte olduğundan gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla iptal kararının, Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VIII- SONUÇ

A) 1- 15.7.1950 günlü, 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun, 28.5.1988 günlü, 3463 sayılı Yasa'nın 3. maddesiyle değiştirilen 22. maddesinin birinci fıkrasının "... vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere ..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Şevket APALAK'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- 18.6.1999 günlü, 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun;

a- 15. maddesinin, 12.5.2001 günlü, 4672 sayılı Yasa ile değiştirilen (3) numaralı fıkrasının "5682 sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesi hükümleri, Fonun talebi üzerine Fona borçlu olanlar ile tüzelkişi borçluların kanuni temsilcileri hakkında da uygulanır" biçimindeki tümcesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

b- 12.12.2003 günlü, 5020 sayılı Yasa'nın 27. maddesiyle eklenen ek 5. maddesinde yer alan "tedbir" sözcüğünün, söz konusu madde kapsamındaki bankalar tarafından uygulanan yurt dışına çıkış yasağı yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

OYBİRLİĞİYLE,

3- 19.10.2005 günlü, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun geçici 13. maddesinin "... tüzel kişilerin kanunî temsilcileri ile borçlu veya borçla diğer ilgililerin yurt dışına çıkmasını yasaklama ..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B) 5682 sayılı Yasa'nın 22. maddesinin birinci fıkrasının iptal edilen bölümünün doğuracağı hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ALTI AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

18.10.2007 gününde karar verildi.

Başkanvekili

Üye

Üye

Haşim KILIÇ

Sacit ADALI

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

AZLIK OYU

Anayasa'nın 23. maddesinin beşinci fıkrasında, yurt dışına çıkma özgürlüğünün vatandaşlık ödevi nedeniyle de sınırlanabileceği öngörülmüştür.

Anayasa “Siyasi Haklar ve Ödevler”i düzenleyen dördüncü bölümünün “VII. Vergi Ödevi” başlıklı 73. maddesinde herkesin kamu giderlerini karşılamak üzere vergi ödemekle yükümlü olduğunu belirterek verginin gerekliliğini ve ödenme zorunluluğunu vurgulamıştır. Süregelen kamu yaşamı ve giderleri nedeniyle, vergilerin zamanında ödenmesine ilişkin

önlemlerin geliştirilmesi, vatandaşlık ödevinin gerçekleştirilmesini olumlu yönde etkileyecektir.

Öte yandan Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen hak ve özgürlüklerin Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen nedenlerle ve yasayla sınırlanacağı yolundaki kuralı, anayasal ilkelere öncelik verilerek yorumlamak anayasaların bağlayıcılığının ve üstünlüğünün gereğidir. Anayasa sınırlama konusunda başka bir maddeyle ilinti kuruyorsa anayasal gerek ve gerekçeler hiç kuşku yok ki ölçülülüğünde konuyla ilgili ölçütleri olacaktır.

Bu bakımdan, vergilerin ödenmesinin vatandaşlık ödevleri arasında bulunduğu, bu görev yönünden Anayasa'nın sözel anlatımının yeterli verileri içerdiğinde ve Anayasa'da yer alması nedeniyle bu ilkenin ölçülülüğü de içinde barındırdığında kuşku yoktur. Ayrıca vergi borcu tanımlamasında ilgili hukuksal metinlerin vergi yasalarında yer alacağı açıktır.

Vatandaşlık ödevi olan söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, vergi yasalarına göre oluşacak vergi borçlusu olmanın önüne geçilebilmesi için, düzenlenen kuralda Anayasa sınırlamayı vatandaşlık ödevine bağladığından başkaca ölçü aranması gerekmeyecektir. Ayrıca sınırlamalarda gözetilecek konulardan olan Anayasa'nın sözüne ve ruhuna uygunluk ilkesi, Anayasa'nın 73. maddesinin özel anlatımıyla açıkça ortaya çıkmakta ve sınırlama kuralında kendini tüm boyutuyla göstermektedir.

Diğer taraftan; vergi borcunun ödenmesi için kimi olanakların bulunması düzenlemenin amacıyla doğrudan ilintili değildir. Ödemenin gerçekleştirilmesi bir amaçsa da, öncelikli erek vergi borçlusu yükümlülerin ortamda, yani ulaşılabilir yerde, daha açık bir deyişle ülkede bulunmalarını sağlamaktır.

Bu nedenlerle Anayasa'ya aykırılık bulunmadığından 5682 sayılı Yasa'nın değişik 22. maddesinin birinci fıkrasının çekişme konusu bölümüne ilişkin davanın reddi gerekeceği oyuyla karara karşıyım.

Üye

Şevket APALAK